

Pioniers verkennen de toekomst

Eddy Teenstra

Anderhalf jaar geleden startte het project Koeien & Kansen. Dit is het praktijkgerichte vervolg van het onderzoek dat sinds 1991 op De Marke, het Proefbedrijf voor Melkveehouderij en Milieu, wordt uitgevoerd. Het PR is nauw betrokken bij de organisatie en uitvoering van dit project. Reden genoeg om de huidige stand van zaken te geven.

Wat is Koeien & Kansen?

Hoofddoel van Koeien & Kansen is het in de praktijk ontwikkelen en demonstreren van duurzame melkveehouderij. De ondertitel van het project geeft aan waar het om gaat, namelijk 'pioniers duurzame melkveehouderij'. Die pioniers zijn een groep van 17 enthousiaste en gemotiveerde melkveehouders uit alle streken van ons land (zie figuur 1) en op alle grondsoorten. Zij vormen de spil van het project.

Samen met een groep onderzoekers en voorlichters maken zij plannen om al in 2000 te voldoen aan de eindnormen van MINAS. Tegelijkertijd meten we de effecten op de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater, de ammoniakemissie, de bodemvruchtbaarheid en de bedrijfseconomie. We proberen dus de relatie te ontrafelen tussen de activiteiten van de boer en de kwaliteit van het milieu. Dat moet uiteindelijk handvatten opleveren voor het zo boer-vriendelijk mogelijk oplossen van de milieuproblemen.

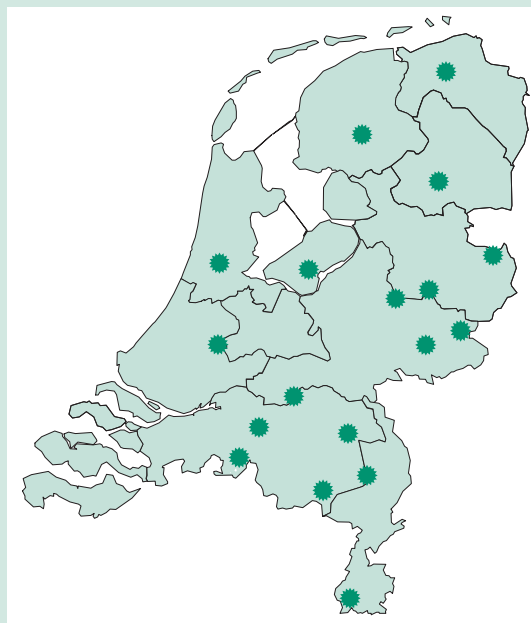
Meer dan alleen mineralen

Koeien & Kansen focust niet alleen op mineralenverliezen. Ook gewasbescherming, natuur, landschap en dierlijk welzijn horen tot het aandachtsgebied van het project. Ook op deze terreinen formuleert de samenleving immers haar randvoorwaarden. De visie van het project is dat Nederlandse melkveehouders uitstekend in staat zijn om deze 'license to produce' duurzaam te verwerven. Hiervoor zijn echter nieuwe instrumenten en is nieuwe kennis nodig. *Koeien & Kansen* wil daar een bijdrage aan leveren. In de eerste plaats door het doen van onderzoek. En in de tweede plaats door de resultaten daarvan te demonstreren en breed uit te dragen.

Nieuw mestbeleid geeft extra stimulans

Bij de start van *Koeien & Kansen* gingen we uit van de MINAS-eindnormen voor 2008. Maar enkele maanden geleden wijzigde het kabinet haar beleid onder druk van de EU. De twee belangrijkste wijzigingen in het nieuwe beleid zijn de vervroegde invoering van de MINAS-

Figuur 1 Deelnemers Koeien & Kansen

eindnormen in 2003 en de introductie van een gebruiksnorm voor dierlijke mest. Wat betekenen deze beleidswijzigingen voor *Koeien & Kansen*?

Ons doel was om al in 2001 de eindnormen te halen. Uitvoering van het nieuwe beleid verkleint deze 'voorsprong' op de praktijk van zeven naar slechts twee jaar. De vraag rees: wat betekent dit voor *Koeien & Kansen*? Moeten we de doelen bijstellen? Heeft het project zo nog wel zin?

Op zoek naar antwoorden leverde een middag discussiëren met de deelnemende veehouders, het projectteam en vertegenwoordigers van de ministeries van LNV en VROM het volgende op:

- Het project is juist nu zinvoller dan ooit, omdat de praktijk versneld de mineralenverliezen zeer fors zal moeten reduceren en dus ook versneld behoefte heeft aan praktisch bruikbare informatie;
- De deelnemers *Koeien & Kansen* gaan proberen al in 2000, dus een jaar eerder dan aanvankelijk gepland, de eindnormen te realiseren;
- De gebruiksnormen voor dierlijke mest zullen niet versneld worden ingevoerd. Het maxima-

liseren van de mineralenbenutting door verbetering van het management blijft daarmee de kern van het project.

Een druk eerste jaar

Ondertussen heeft *Koeien & Kansen* haar eerste jaar achter de rug. Zowel de veehouders als de leden van het projectteam kregen heel wat voor hun kiezen. Vooral het opzetten van de gedetailleerde registratie was een heel karwei. De registratie en verwerking van de gegevens over gewasproductie en bemesting verlopen inmiddels volledig elektronisch. Zo zijn alle bedrijven in de loop van het jaar voorzien van elektronische weegapparatuur waarmee de voeropname van de diverse diergroepen nauwkeurig kan worden geregistreerd.

Een andere grote klus was het in kaart brengen van de uitgangssituatie op de bedrijven en het opstellen van de bedrijfsontwikkelingsplannen. Interessant onderdeel daarbij is de beschrijving van de persoonlijke strategieën en bedrijfsdoelen van de individuele deelnemers. Ze hebben hiervoor diverse pakketten van maatregelen voor hun eigen bedrijf doorgerekend.

Wat merkt u van Koeien & Kansen?

Op dit moment wellicht nog niet veel, maar dat gaat veranderen. Onlangs is een nauwe samenwerking overeengekomen tussen *Koeien & Kansen* en het project Praktijkcijfers II. Logisch, want de doelstelling van *Koeien & Kansen* ligt eigenlijk in het verlengde van die van

Figuur 2 Kennisuitwisseling logisch bekeken

Praktijkcijfers II. De samenwerking richt zich vooral op de kennisoverdracht van en naar de brede melkveehouderij (figuur 2).

Vanuit De Marke vindt kennisuitwisseling plaats naar de deelnemers *Koeien & Kansen*. De deelnemers *Koeien & Kansen* formeren op hun beurt een groep van deelnemers Praktijkcijfers II om zich heen. En de deelnemers Praktijkcijfers II doen hetzelfde met een of meerdere groepen in hun eigen regio. Op deze manier is dus een snelle en efficiënte kennisuitwisseling mogelijk. En snelheid is geboden! Want nog maar twee jaar en dan moeten alle veehouders voldoen aan de eindnormen van MINAS.

Goede registratie is belangrijke succesfactor van *Koeien & Kansen*.

